

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

ความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยขุนช้างขุนแผน : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายลักษณะผัวเมียกับกฎหมายลักษณะครอบครัว

กมลวรรณ บุญถนอม¹ และกมลวรรณ อยู่วัฒนะ²

^{1,2}สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ

email: s61123440067@ssru.ac.th¹, kamonwan.yo@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการอยู่กินฉันสามีภริยาของตัวละครในวรรณกรรมไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน เพื่อเปรียบเทียบตามกฎหมายลักษณะผัวเมียและกฎหมายครอบครัวในปัจจุบัน ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 กำหนดให้การสมรสที่จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการจดทะเบียนสมรสเท่านั้น จึงจะถือว่าชายหญิงเป็นสามีภริยาและที่ได้ให้การรับรองสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย อันเป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันครอบครัว

ผลการศึกษาพบว่าในการสมรสตามกฎหมายลักษณะผัวเมีย ชายหญิงจะเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมายได้โดยหลายวิธีด้วยกันและไม่มีการกำหนดให้ต้องมีการจดทะเบียนสมรส แต่ต้องมีข้อสำคัญว่า ชายหญิงนั้นยินยอมเป็นสามีภริยากันและอยู่ด้วยกันโดยประจักษ์แจ้งแก่คนทั่วไป โดยบุคคลรอบข้างไม่ว่าจะเป็นบิดามารดาหรือบุคคลอื่น ไม่ขัดข้องในการอยู่กินดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นสามีภริยากันตามกฎหมายแล้ว และเป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นขุนแผนและนางวันทองจึงถือว่าเป็นสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่านางวันทองจะยินยอมไปอยู่กับขุนแผนโดยมารดาไม่ได้มีการยินยอมในครั้งแรก แต่ต่อมาได้ปรากฏว่าทั้งสองคนมีบุตรด้วยกันก็เป็นผลให้การสมรสดังกล่าวนั้นชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อเปรียบเทียบตามกฎหมายครอบครัวในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อนางวันทองกับขุนแผนนั้นมิได้มีการจดทะเบียนสมรสกัน แม้นางวันทองจะไปอยู่กินกับขุนแผนจนมีบุตรด้วยกัน ก็ไม่ถือว่าเป็นสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย ส่วนในกรณีของการหย่าซึ่งจะเห็นได้ว่าการที่ขุนแผนไปคบชู้กับนางราวทองก็ถือเป็นเหตุฟ้องหย่าทั้งตามกฎหมายลักษณะผัวเมีย และตามกฎหมายครอบครัวในปัจจุบัน ดังนั้นนางวันทองสามารถหยีกเอาประเด็นจากเหตุดังกล่าวมาใช้ฟ้องหย่าได้ตามกฎหมายลักษณะผัวเมีย แต่ในกรณีของกฎหมายครอบครัวในปัจจุบัน เมื่อนางวันทองกับขุนแผนนั้นไม่ได้มีสถานะเป็นสามีภริยากันจึงไม่อาจนำเอาเหตุดังกล่าวขึ้นมาเป็นเหตุในการฟ้องหย่าได้ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะว่าในกรณีมีการนำเสนอบทละครเกี่ยวกับวรรณกรรมเชิงประวัติศาสตร์ ควรมีการระบุข้อความ หรือถ้อยคำในทำนองของการอธิบายเพิ่มเติมโดยหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายในอดีต เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้นทั้งในกรณีการอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยา และรัฐควรมีการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถสร้างครอบครัวด้วยการสมรสโดยรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่เพียงแต่การจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การสมรส, การหย่าร้าง, ครอบครัว, สามีภริยา

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

Relationships between men and women appearing in Thai literature titled *KhunChang KhunPhaen*: a comparative study between husband-and-wife law and family law.

Kamonwan Boonthanom¹ and Kamonwan Yoowattana²

^{1,2}Law Department, College of Politics and Governance,
Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok
email: s61123440067@ssru.ac.th¹, kamonwan.yo@ssru.ac.th²

Abstract

This article aims to study the coexistence of the characters in the Thai literature titled *KhunChang KhunPhaen* to compare to husband-and-wife law and family law at present. According to the Civil and Commercial Code, Chapter 5, it stipulates that a marriage can occur only when the marriage is registered, so it is deemed that a man and a woman are husband and wife who have guaranteed their rights and duties under the law, and this is the beginning of the family institution.

The results of the study presented that, in marriage according to the husband-and-wife law, a man and a woman can legally become husband and wife in a variety of ways, and there is no requirement for a marriage registration. However, there must be an important thing that a man and a woman agreed to become husband and wife and live together clearly to the general public by those around them, whether they are parents or other people. There is no objection to such living, and this is considered a husband and wife and a lawful spouse according to the law. Therefore, *KhunPhaen* and *Miss Wanthong* are considered as having legally married. Although *Miss Wanthong* agreed to live with *Khun Phaen* without her mother's consent at first, but later it turned out that they had children together, resulting in the legal marriage. Nevertheless, when compared to the current family law under the Civil and Commercial Code, *Miss Wanthong* and *Khun Phaen* were not married, so even if *Miss Wanthong* lived with *Khun Phaen* until they had children together, they were not considered as legal husband and wife. In the case of divorce, it can be seen that *Khun Phaen's* affair with *Miss Laothong* is considered as a reason for filing for divorce, and it was legally in the nature of husband and wife and according to the current family law. Hence, *Miss Wanthong* was able to raise issues from the aforementioned circumstances to apply for a divorce under the husband-and-wife law. On the other hand, in the case of current family law, when *Miss Wanthong* and *Khun Phaen* were not married to each other, such reasons could not be brought up as grounds for filing for divorce. Hence, there is a suggestion for the historical literature's drama script that there should be wording in the manner of further clarification by historical legal principles for better understanding both in the case of cohabitation as husband and wife, and the government should put additional measures to allow individuals to form families by way of marriage other than just registering their marriage to the registrar. This is to make it truly comply with the intention of living together as husband and wife.

Keywords: marriage, divorce, family, husband and wife

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

บทนำ

บทบาททางเพศชายและหญิงอาจถูกกำหนดขึ้นมาในสังคมไทย ซึ่งก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคตามสมัย ดังนั้นจึงถูกนำเสนอในรูปแบบสะท้อนของวรรณกรรมไทย เช่น เรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่ง โดยที่วรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผนนี้เป็นที่รู้จักกันทั่วตั้งแต่สมัยอยุธยา เป็นการแต่งขึ้นและเล่าเรื่องแบบมุขปาฐะ(เล่ากันปากต่อปาก)โดยมีการแต่งขึ้นเพื่อความบันเทิงในตั้งแต่ราวสมัยอยุธยาตอนกลาง ต่อมา เมื่อกรุงศรีอยุธยาถูกทำลายในปี พ.ศ.2310 จึงทำให้ไม่มีต้นฉบับเรื่องขุนช้างขุนแผนเหลืออยู่เพียงแต่มีผู้จำได้จึงเกิดการฟื้นฟูขึ้นใหม่ซึ่งถูกประพันธ์และรวบรวมโดยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและกวีราชสำนัก ซึ่งเป็นเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนเป็นวรรณคดีที่มีเค้ามาจากเรื่องจริงในสมัยอยุธยา ได้พัฒนาจากนิทานมาเป็นวรรณกรรมชาวบ้านและต่อมาได้พัฒนามาเป็นวรรณคดีราชสำนัก ตั้งแต่ในช่วงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยในสมัยรัชกาลที่2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งต่อมาถูกพิมพ์ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในปีพ.ศ.2460(рінฤทัย สัจจพันธุ์, 2551, หน้า1) ดังนั้นวรรณกรรมเรื่องนี้จึงมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตลอดจนสมัยรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน ซึ่งเนื้อหาของวรรณกรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกของเรื่องนี้ที่เป็นหญิงคือ การสะท้อนในสภาพบทบาทของสตรีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของไทยเรานั้น ในส่วนของตัวละครชายนั้นที่เป็นชนชั้นผู้ปกครอง ซึ่งถูกกำหนดหน้าที่โดยสภาพเพศวิถีที่มีความต่างกันออกไป ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาผู้หญิงมักเป็นฝ่ายที่อยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชายมาโดยตลอด ในการถูกเอาใจเอาเปรียบไม่ว่าจะเป็นการเป็นอยู่ที่ต้องถูกตีกรอบตามขนบธรรมเนียมในฐานะความเป็น “แม่” และ “ภรรยา” ที่ตีมาโดยตลอดไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพในการปฏิบัติตนในสังคม ด้วยสังคมในอดีตที่เป็น “สังคมปิตาธิปไตย” หมายถึง เป็นระบบสังคมแบบหนึ่งซึ่งเพศชายเป็นผู้กุมอำนาจหลักและครอบงำบทบาท เอกสิทธิ์ทางสังคม และการควบคุมทรัพย์สิน สังคมปิตาธิปไตย บางแห่งยังเป็นสังคมแบบสืบทอดทางบิดา(patrilineal) ด้วย หมายความว่า ทรัพย์สินและยศถาบรรดาศักดิ์ นั้นสืบทอดโดยสายสกุลเพศชาย(ThaiQuote Team, 2563, หน้า1) ที่ถูกกำหนดควบคุมกำกับบทบาทและสถานะของผู้หญิงและผู้ชายที่ต่างกัน จึงถูกกำหนดให้ผู้หญิงนั้นมีบทบาทไม่เทียบเท่ากับผู้ชาย โดยอนุญาตให้ผู้ชายมีเสรีภาพไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตนแม้กระทั่งเสรีภาพทางเพศที่มีมากกว่าสตรี เช่น การที่จะสามารถมีภริยามากได้แต่กลับกันในทางด้านผู้หญิงได้ถูกจำกัดว่าต้องมีสามีเพียงคนเดียวดังคำว่า “ผู้เดียวหลายเมีย”(SILPA-MAG.COM ศิลปวัฒนธรรม, 2564, หน้า1) ดังนั้นถ้าหากหญิงมีชายอื่นย่อมถูกมองว่าผู้หญิงนั้นเป็นหญิงที่ไม่ดี จึงทำให้เห็นว่าบทบาทและสถานะทางเพศของผู้หญิงและผู้ชายในอดีตมีความไม่เท่าเทียมกัน นับตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา โดยเมื่อคำนึงถึงสภาพปัญหาในสภาพวิถีของหญิงและชายแล้วนั้น ได้มีวิวัฒนาการที่ทำให้สตรีมีบทบาทหน้าที่สิทธิในสังคมไทยมากขึ้น จะเห็นได้ว่าในยุคของวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้นำมาถ่ายทอดเกี่ยวกับเพศหญิงและชายตั้งแต่อดีตซึ่งเกิดขึ้นในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยา ตลอดจนถึงปัจจุบันเพื่อเป็นข้อเปรียบเทียบในช่วงยุคสมัยกรุงศรีอยุธยาว่ามีการเปลี่ยนทางสังคมเกี่ยวกับบทบาทและสถานะของแต่ละเพศในด้านใดบ้างซึ่งก็มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปในแต่ละยุคสมัย

ตลอดในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาความสำคัญของวรรณกรรมไทยในการศึกษาทางด้านสังคมไทยงานวรรณกรรมไทยนั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนสังคม แต่การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการเสนอความสัมพันธ์ทั้งชายและหญิงในส่วนของตัวละครเอกในวรรณกรรมขุนช้างขุนแผนในยุคสมัยนั้น จึงทำให้ทัศนะในระหว่างทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความต่างกัน จึงมีความสำคัญในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยและบทบาทสถานะเพศวิถีของแต่ละเพศด้วย ดังนั้นวรรณกรรมจึงเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นประเภทลายลักษณ์อักษรที่มีประโยชน์ในการศึกษาต่อผู้วิจัย เพื่อเป็นการให้ผู้วิจัยเรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียม ชีวิตความเป็นอยู่ และปัญหาการสมรสของชายและหญิงที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกภายในวรรณกรรมเรื่องนี้จึงทำให้ได้เห็นถึงวิวัฒนาการที่ทำให้สตรีมีสถานะหน้าที่ทางสิทธิในสังคมไทยมากขึ้น จึงได้มีการนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในระหว่างยุคสมัยวรรณกรรมนั้นตลอดยันปัจจุบันของสังคม ซึ่งปัญหาหลักที่นำมาสะท้อนให้เห็นในการ

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

วิจัยนี้ คือเรื่องของการสมรสระหว่างชายหญิงในวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผนที่กำหนดให้การสมรสที่จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการจดทะเบียนสมรสเท่านั้น จึงจะถือว่าเป็นสามีภริยาและที่ได้ให้การรับรองสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย อันเป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันครอบครัวซึ่งหากนำมาเปรียบเทียบตามกฎหมายลักษณะผิวเมียกับกฎหมายครอบครัวที่ตัวละครในวรรณกรรมนั้นมีความชอบตามกฎหมายลักษณะครอบครัวในปัจจุบันหรือไม่ ซึ่งกำหนดให้ชายและหญิงมีคู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมายได้เพียงคนเดียวและขณะเดียวกันการสมรสต้องจดทะเบียนจึงจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายภายใต้กฎหมายลักษณะแพ่งและพาณิชย์ บรรพ5(รองศาสตราจารย์ ฌซพงษ์ สำราญ, 2560, หน้า1) ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายลักษณะผิวเมียที่อยู่ในกฎหมายตราสามดวง คือการที่จะเป็นชายและหญิงจะเป็นสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายกันได้นั้น อาจชอบด้วยพฤติการณ์โดยหลายวิธีนั้นและไม่มีกำหนดให้ชายและหญิงต้องจดทะเบียนสมรสโดยหากจะเป็นสามีภริยากันนั้นมีข้อสำคัญอยู่เพียงว่าถ้าชายและหญิงนั้นยอมเป็นสามีภริยากันและอยู่ด้วยกันโดยมีผู้รู้เห็นประจักษ์แก่คนทั่วไป(dspace.spu, 2561, หน้า12)ซึ่งก็ย่อมต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นบิดามารดาด้วยนั้น ก็ให้ถือว่าเป็นสามีภริยากันตามกฎหมายแล้ว และให้ถือว่าเป็นการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายนั่นเอง ซึ่งก็ทำให้เห็นว่าชายและหญิงมีลักษณะการสมรสที่ต่างกันไปตามกฎหมายที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยนั้น ตลอดจนถึงปัจจุบันเมื่อมีวิวัฒนาการมาจากกฎหมายลักษณะผิวเมียและกฎหมายลักษณะครอบครัวแล้วนั้น ทำให้แสดงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและหญิงของสิทธิหรือบทบาทที่เท่าเทียมกันมากขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการอยู่กันฉันสามีภริยาของตัวละครในวรรณกรรมไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน เพื่อเปรียบเทียบ ตามกฎหมายลักษณะผิวเมียและกฎหมายครอบครัวในปัจจุบัน

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาภายใต้เอกสารตามตัวบทกฎหมาย ตำราวิชาการต่างๆ งานวิจัย บทความวารสาร สื่อทางออนไลน์ รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบเรื่องการสมรสของตัวละครเอกในวรรณกรรมไทยเรื่องขุนช้างขุนแผน โดยเปรียบเทียบในกฎหมายลักษณะผิวเมียและกฎหมายลักษณะครอบครัว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงบทบาทสถานะของเพศชายและหญิงจากวรรณกรรมในอดีตและปัจจุบัน
2. ได้ทราบถึงการการสมรสของชายและหญิงในวรรณกรรมไทยเรื่องขุนช้างขุนแผนตามกฎหมายลักษณะผิวเมียกับกฎหมายลักษณะครอบครัวในปัจจุบัน

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
 ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

1. บทบาททางวรรณกรรมไทยเรื่องขุนช้างขุนแผนในกฎหมายไทย

กล่าวได้ว่างานวรรณกรรมไทยเป็นเสมือนกระจกสะท้อนทางสังคมที่เป็นในรูปแบบวรรณกรรมไทยที่ถูกสร้างขึ้นมา สิ่งสำคัญในส่วนของวรรณกรรมที่นำมาศึกษาเสถียรจนถึงค่านิยมบางเรื่องของยุคสมัยนั้น ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน วรรณกรรมไทยจึงถือเป็นข้อมูลลายลักษณ์อักษรประเภทหนึ่งในการศึกษาทำให้ผู้ศึกษารู้ถึงขนบธรรมเนียม ชีวิตความเป็นอยู่ และความรู้สึกนึกคิดของคนในสมัยนั้น ทำให้วรรณกรรมสะท้อนถึงสังคมในอดีต ซึ่งการศึกษาดังกล่าวที่ และสิทธิ ตลอดจนการสมรสจากตัวละครเอกในวรรณกรรมนั้นแล้วความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเพศชายและเพศหญิงไทย ในอดีตนี้ และมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาประเด็นในเชิงเปรียบเทียบตามกฎหมายลักษณะผัวเมียกับกฎหมายลักษณะครอบครัวในเรื่องการสมรสจากงานวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งได้รับการประพันธ์เป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งตัวละครในเรื่องวรรณกรรมนี้สะท้อนให้เห็นในลักษณะเด่นซึ่งสะท้อนถึงคนในสังคมไทยสมัยก่อนที่มีความหลากหลายสู่ พฤติกรรมตามในปัจจุบันซึ่งวรรณกรรมไทยเรื่องขุนช้างขุนแผนนั้นมีวิวัฒนาการของแต่ละเรื่องของกฎหมายในสมัยนั้นๆ ซึ่งพัฒนามาจากหลักในการแก้ไขปัญหาและสร้างสังคมไทยในอดีตตลอดจนปัจจุบันเรื่องอากาศเอกหญิง กิตติกร สุขทวีซึ่ง บทบาทหน้าของชายและหญิงในวรรณกรรมไทยเรื่องนี้นั้นมีพฤติกรรมสืบทอดเป็นประเพณีปฏิบัตินำไปสู่การเกิดข้อ กฎหมายขึ้นด้วย ซึ่งวรรณกรรมไทยจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้ที่แสดงออกซึ่งถึงภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง และ เศรษฐกิจของยุคสมัยด้วย วรรณกรรมเป็นสิ่งผูกพันกับสังคมและเป็นสมบัติร่วมของทุกยุคทุกสมัยทุกถิ่น จึงต้องศึกษาไปพร้อมกับสังคมซึ่งถือเป็นแหล่งกำเนิดของวรรณกรรม (เจตนา นาควิริยะ, 2521, หน้า13-17)

2. หน้าที่และสถานะของเพศชายและหญิงที่เป็นสามีภริยากันในวรรณกรรมไทย

ชายและหญิงถูกแบ่งแยกตาม เพศภาวะ(gender) คือคุณลักษณะ และบทบาทสังคมที่ถูกกำหนดขึ้น “ความเป็นหญิง” (Femininity) และ “ความเป็นชาย(Masculinity) โดยผ่านกระบวนการทางสังคม(วิชาญ ทราญอ่อน,2561, หน้า2) ซึ่งบทบาท หน้าที่ต่างๆดังกล่าว ส่งผลต่อการแสดงสถานะทางเพศ การเข้าถึงสิทธิและโอกาส ในสังคมของผู้หญิงและผู้ชายโดยซึ่งเพศภาวะ ที่สังคมกำหนดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆในแต่ละสังคมแตกต่างกันไปแต่ละยุคสมัยนั้นๆเช่น ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ชนชั้น วรรณกรรมปัจจุบันเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ และเงื่อนไขสังคมที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง เพราะ โดยปกติแล้วนั้นความเป็นชายมักจะอยู่ในสถานะที่เหนือกว่าและได้รับการยกย่องในสังคมมากกว่าผู้หญิงดังนั้นจึงสืบ เนื่องมาจากแนวความคิดของระบบปิตาธิปไตย(Patriarchy) กล่าวคือเป็นระบบสังคมแบบหนึ่งซึ่งเพศชายเป็นผู้กุมอำนาจ หลักและครอบงำบทบาทบางแห่งยังเป็นสังคมแบบสืบทอดทางบิดาด้วย หมายความว่า ทรัพย์สินและยศฐานบรรดาศักดิ์นั้นสืบ ทอดโดยสายสกุลเพศชาย(ThaiQuote, 2563, หน้า1) ส่งผลให้ผู้หญิงอยู่ในสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองด้อยกว่า และส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในเรื่องของวัฒนธรรมทางเพศ ซึ่งคือวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศได้แก่ ระเบียบจารีตประเพณี ศีลธรรมและจริยธรรมอันดั่งมาต่อบทบาทและสถานะของเพศชายและเพศหญิง เพราะในสมัยก่อน ผู้ชายมีสิทธิและศักดิ์ศรีเหนือกว่าผู้หญิงมาก ภรรยาต้องคอยปรนนิบัติสามีเป็นภริยาอย่างดีที่ผู้ชายกำหนดโดยสมอมา การ แสดงความคิดเห็นการตัดสินใจทำได้น้อย อำนาจสิทธิขาดขึ้นอยู่กับผู้ชาย ซึ่งถือว่าขาดความเสมอภาคทางเพศ แต่ในทางยุค ประชาริปไตยในปัจจุบันผู้หญิงมีการศึกษามากขึ้น สังคมเปิดโอกาสให้ผู้หญิงทำงานหารายได้เลี้ยงครอบครัวมากขึ้น จนเป็นที่ ยอมรับกันว่าผู้ชายและผู้หญิงควรมีสิทธิและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน (นางปรีดา จุลปาน, หน้า7) กล่าวถึงลักษณะของ สังคมไทยของเพศชายและเพศหญิงที่ประกอบด้วย 2กลุ่มหลักคือ ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ซึ่งลักษณะ ของสังคมและ วัฒนธรรมในดินแดนสยามส่วนหนึ่งให้ความสำคัญต่อเพศชาย มากกว่าเพศหญิง ดังนั้นเพศหญิงเปรียบเสมือนผู้ถูกปกครอง สถานภาพบทบาทของเพศหญิงจึงถูกมองต่อเพศหญิงและเพศชายแตกต่างกัน(พรีดา ภูมิสวัสดิ์, phd, 2563, หน้า3)

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

ดังนั้นจึงเป็นการให้ความสำคัญที่จะเลี้ยงลูกชายเชื่อว่าเมื่อโตแล้วเด็กผู้ชายนั้นมีความสามารถทางการศึกษาดำรงหนังสือเรียนมากกว่าเพศหญิงเพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ารับราชการ แต่ในส่วนของเพศหญิงนั้นจะต้องเก่งในทางปฏิบัติงานบ้านงานเรือน ซึ่งหากการที่เพศชายนั้นมีโอกาสในการเข้ารับราชการเป็นขุนนางหรือทหารจึงถือว่าเพศชายมีค่านิยมในสังคมไทยมากกว่าเพศหญิง ดังเช่นตัวละครเอกในเรื่องขุนช้างขุนแผน เช่น

- **ขุนแผน** ซึ่งเป็นทหารบรรดาศักดิ์เป็นขุนได้รับพระราชทานเลื่อนยศสูงสุดเป็นเจ้าของเมืองกาญจนบุรี ได้บรรดาศักดิ์เป็น พระสุรินทรภักข์ จึงมีหน้าที่ปฏิบัติในทางราชการส่วนใหญ่ในด้านของการออกศึก ซึ่งขุนแผนก็เป็นบิดาของพลาญงาม และพลาญชุมพล

- **ขุนช้าง** ซึ่งเป็นมหาดเล็ก ซึ่งมีหน้าที่เข้ารับใช้พระพันวษา (พระมหากษัตริย์)

- **นางวันทอง** เป็นภริยาของขุนแผนแต่ต่อมาได้มาแต่งงานกับขุนช้าง ซึ่งมีลูกชายกับขุนแผนคือ พลาญงามหรือจ๋มน้อยวัยนั่นเอง โดยวันทองในฐานะภริยาต้องปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลบ้านเรือนทั้งหมด ตลอดจนการเป็นภริยาที่ดีเมื่อสามีกลับมาจากการทำงานด้วย

ซึ่งจะเห็นได้ว่าหน้าที่ของเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันเพศชายมีอำนาจและหน้าที่ในการใช้ชีวิตและตัดสินใจมากกว่าเพศหญิงเพียงเพราะเพศหญิงมีหน้าที่คือดูแลบ้านเรือน เป็นภริยาที่ดีของสามีและแม่ที่ดีของลูกเสมอมา จึงไม่มีสิทธิที่จะออกความเห็นได้เท่าที่ควรกับสมัยปัจจุบัน โดยสถานะภาพของเพศหญิงจากวรรณกรรมเรื่องนี้นั้นซึ่งเป็นตัวเอกของวรรณกรรม คือนางวันทองปรากฏเด่นชัดด้วยกัน 3 เรื่อง คือ ผู้หญิงในฐานะที่เป็นภริยา ผู้หญิงในฐานะเป็นลูกสาว และผู้หญิงในฐานะมารดา

1. ผู้หญิงในฐานะเป็นภริยา คืออดีตในสังคมไทยหญิงที่เป็นภรรยาจะต้องเป็นแม่เรือนดูแลความเรียบร้อยต่างๆที่เกี่ยวกับครอบครัว ครัวเรือน เช่นดูแลเรื่องในครัวเรือนความสะอาดเรียบร้อย ทำอาหารและขนมคนในเรือนและแขกที่มาเยือนเพราะโดยธรรมเนียมไทยนั้นเมื่อมีผู้มาเยือนบ้านเรือนต้องมีสำรับสำหรับผู้มาเยือน โดยเฉพาะในเรือนที่เป็นขุนนางอย่างขุนแผนยิ่งต้องทำให้ดี มิฉะนั้นอาจส่งผลที่ไม่ดีต่อสถานะทางสังคมของผู้เป็นสามี ดังที่ขุนแผนให้นางวันทองจัดสำรับเลี้ยงตำรวจในการมาแจ้งขุนแผนหรือพลาญงามในขณะนั้นให้เตรียมตัวไปทักว่า “ข้าวปลาทูทำอย่ารำคาญ เขาอดจะประจานให้เจ็บใจ” เป็นต้น (blogspot, 2557, หน้า1) ซึ่งหน้าที่ของภริยานั้นในเรื่องขุนช้างขุนแผนลักษณะความสัมพันธ์ต่อชายผู้เป็นสามี ผู้เป็นภริยาจะต้องปฏิบัติมีปรากฏ ที่มารดาของนางวันทองสอนลูกสาวในคืนวันส่งตัวเข้าหอ คำสั่งสอนนี้เป็นลักษณะจารีตทางสังคมที่คาดหวังกับสตรีผู้เป็นภริยา หรือการสอนนางวันทองเป็นแม่เรือนที่ดี เคารพบ่น้อมต่อสามีไม่ควรประพฤติตนไม่ดีให้สามีซึ่งซึ่งเป็นการเปลี่ยนสถานภาพทางสังคมของผู้หญิงจากสาวโสดมาเป็นสตรีที่เป็นภริยา มีหน้าที่ปฏิบัติคือ สามีเป็นที่พึ่งของผู้เป็นภริยา, ผู้หญิงไม่ควรแต่งงานหลายครั้ง, ต้องให้ความเคารพบ่น้อมต่อสามี, กระทำในสิ่งที่สามีชอบและปรารถนาต้องการ, ซื่อสัตย์ต่อสามี, รู้จักการดูแลเรือนครัวให้เรียบร้อยเป็นสิ่งสำคัญ และไม่ควรทำกิริยาหึงหวงหรือรักใคร่ในที่สาธารณะ

2. ผู้หญิงในฐานะเป็นลูกสาว คือ สตรีโสดในสังคมไทยจะมีอิสระในการเลือกคู่ครองตามใจตนเองได้แต่นัยสำคัญอยู่ที่การที่บิดามารดาของฝ่ายหญิงยอมรับรู้ในความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงคู่ นั้นเป็นสิ่งสำคัญเพราะถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายมีบทลงโทษสำหรับผู้หญิงและผู้ชายที่ลักลอบได้เสียกันก่อนแต่งงาน ผู้หญิงจึงถูกคาดหวังจากผู้เป็นบิดามารดาว่าลูกสาวจะได้ออกเรือนอันเป็นหนึ่งในค่านิยมต่อชีวิตทางสังคมของปัจเจกบุคคลซึ่งก็แสดงถึงลูกสาวถือเป็นสมบัติของบิดามารดาเมื่อยังมีได้แต่งงานดังที่ลูกสาวควรมีความกตัญญูต่อบิดามารดาด้วยซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำหน้าที่ของลูกที่ดี

3. ผู้หญิงในฐานะเป็นมารดา คือ การเลี้ยงดูและให้การอบรมสั่งสอนลูกดัง เช่นมารดาของตัวเอกนางทองประศรีแม่ของขุนแผนสามารถเลี้ยงลูกและดูแลครอบครัวได้เช่นกัน จึงเด่นชัดในเรื่องของการอบรมสั่งสอนลูกตลอดจนนางวันทองที่ได้อบรมสั่งสอนพลาญงามให้เป็นผู้มีจิตใจมั่นคง ให้เกียรติเพศหญิงและดูแลเพศหญิงนั้น

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

ซึ่งสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกซึ่งเป็นเพศชายที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน ของการเป็นสามีนั้น โดย การที่สังคมไทยในยุคสมัยนั้นๆให้สิทธิสามีในการมีภริยาได้หลายคน สถานะของสามีจึงเป็นที่พึงของภริยามาโดยตลอด จึงเป็น การใช้อำนาจของสามีเหนือภริยา ปรากฏในเรื่องลักษณะสามีที่ว่าหรือทำร้ายภริยา เช่นการที่วันทองทะเลาะกับขุนแผนเรื่อง ลาวทอง ขุนแผนโมโหที่นางวันทองว่าตนจึงตำนางวันทองและจะทำร้ายร่างกาย จึงถูกตีกรอบได้ว่าผู้หญิงเมื่ออยู่ในฐานะภริยา แล้วนั้นก็เปรียบเสมือนสมบัติของสามีด้วยเช่นกัน อำนาจของสามีจึงเป็นอำนาจฐานะผู้เป็นเจ้าของเนื้อตัวของภริยาตัว ละครคุณลักษณะของการเป็นสามีที่ดีคือขุนช้างที่มีความรักและซื่อสัตย์ และไม่ทำร้ายภริยาของตนในการรักและให้คุณค่าแก่ นางวันทองเพียงผู้เดียว ตัวละครเอกในวรรณกรรมอย่างขุนแผนหรือพระไวยที่มีภริยามากกว่าหนึ่งคน ตามค่านิยมทางสังคม ของผู้ชายที่เป็นขุนนางหรือกลุ่มชนชั้นสูง โดยการเป็นบุตรชายของบิดามารดานั้นมีหน้าที่ปรากฏในวรรณกรรมเช่นคุณสมบัติที่ ผู้ชายจะต้องสามารถรับราชการซึ่งต้องมีวิชาความรู้ เช่นเดียวกับขุนแผนที่ได้ศึกษาเรียนรู้จากวัดซึ่งเป็นสถานที่ให้การศึกษา เบื้องต้น ตลอดจนการบวชที่ในตัวละครเอกในวรรณกรรมมิได้มีใครที่ผ่านบรรพชาแต่ก็ได้มีเหตุการณ์ที่นางทองประศรีทักท้วง ขุนแผนให้ออกบวชก่อนแต่งงานกับนางวันทองนั่นเองที่ปรากฏขึ้นและการที่คาดหวังให้บุตรมีบทบาทและหน้าที่ทางสังคม กล่าวคือ การรับราชการ เป็นทหารหรือขุนนาง การเป็นขุนนางก็เป็นทางที่ผู้ชายไม่ต้องถูกเป็นไพร่ แต่การได้รับใช้ พระมหากษัตริย์เป็นค่านิยมอย่างหนึ่งของสังคมไทย เช่น เมื่อขุนแผนได้มีวิชาความรู้จึงเข้ารับราชการเป็นทหารขุนนางของ กษัตริย์ และขุนช้างเมื่อโตแล้วนั้นได้ถูกบิดาพาไปถวายตัวเป็นมหาดเล็ก ที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นการเปิดโอกาสหน้าที่และ บทบาททางสังคมของเพศชายในการมีศรัทธาคำดี

3.การเป็นสามีภริยาตามกฎหมายลักษณะฟัวเมีย

ตามกฎหมายลักษณะฟัวเมียหรือพระไอยการลักษณะฟัวเมียเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครอบครัวที่ บัญญัติไว้ในสมัยอยุธยา ซึ่งมีเงื่อนไขในการสมรสที่จะเป็นสามีภริยากันชอบด้วยกฎหมายซึ่งปรากฏในกฎหมายลักษณะฟัวเมีย คือ การสมรสตามกฎหมายนี้มีได้มีการจดทะเบียนสมรสดังเช่นในปัจจุบัน โดยที่ชายและหญิงทั้งสองฝ่ายนั้นได้เต็มใจหลับนอน กันที่จะอยู่กินกันฉันสามีภริยานั้นย่อมอาจเป็นการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายอย่างสมบูรณ์ไม่ตามบทบัญญัตินี้ได้ตลอดจน บิดามารดาผู้เป็นอิสระแก่หญิง(ผู้มีอำนาจปกครอง) ยินยอมที่จะยกหญิงให้ชายนั้นๆ(ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547, หน้า16) ซึ่งหากจะเป็นการสมรสที่สมบูรณ์ต้องมีการจัดพิธีสมรสเพื่อถือว่าการสมรสนี้บิดา มารดาได้ทำการยกลูกสาวให้อยู่ในความดูแลของฝ่ายชายนี้ด้วย ซึ่งการสมรสดังกล่าวก็ย่อมมีธรรมเนียมปฏิบัติทั้งก่อนและหลัง สมรสด้วยในการที่1)หญิงนั้นต้องไม่เป็นเมียของชายอื่นอยู่ก่อนที่จะมีการสมรสนั้นเกิดขึ้นตามกฎหมายลักษณะฟัวเมียมี บทบัญญัติในมาตรา25(กรมศิลปากร, 2555, หน้า12) 2)ชายนั้นต้องไม่เป็นพระภิกษุตามที่ได้บัญญัติในกฎหมายลักษณะฟัว เมียในบทบัญญัติในมาตรา40 (กรมศิลปากร, 2555,หน้า17) ซึ่งถือเป็นการข้อห้ามในทางพฤติการณ์ตามกฎหมาย ในการที่จะให้พระภิกษุหรือสามเณรทำหรือสมรสกับหญิงห้ามมีการฝ่าฝืนดังนี้ให้มีการสึกออกมาและอาจมีการเรียกปรับใหม่ ด้วย 3)ชายและหญิงที่เป็นญาติกันตามสายโลหิตนั้นมิให้มีการสมรสระหว่างกัน เพราะถือว่าการสมรสนั้นย่อมเป็นอับมงคลต่อ ครอบครัวและบ้านเมืองจึงห้ามมิให้มีการสมรสกันในญาติกันเองโดยเด็ดขาด ตามที่ได้บัญญัติในกฎหมายลักษณะฟัวเมียมาตรา 36(กรมศิลปากร, 2555,หน้า16) 4)ในกรณีที่หญิงหม้ายนั้นจะทำการสมรสใหญ่หลังจากที่ได้มีการสมรสกับสามีแล้วนั้น ต่อมาสามีได้ตายไปภริยาย่อมต้องจัดการเผาศพสามีให้เสร็จเรียบร้อยเสียเกิดก่อนที่จะมีการสมรสในครั้งใหม่เกิดขึ้นในภายหลัง การตายของสามีที่มีการสมรสกันก่อนนั้น ตามกฎหมายลักษณะฟัวเมียที่ได้บัญญัติในมาตรา30(กรมศิลปากร, 2555,หน้า14) ที่กล่าวมานั้นข้างต้นถือเป็นเรื่องในการสมรสที่จำต้องปฏิบัติจึงถือว่าเป็นการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย และการขาดการ สมรสโดยการหย่านั้นย่อมทำได้ด้วยความสมัครใจของสามีภริยา ซึ่งเมื่อเกิดการสมรสกันเกิดขึ้นตามเงื่อนไขแล้วนั้นภายหลัง

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
 ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

อาจมีการหย่ากันตามกฎหมายถือว่าหย่ากันได้ แต่ชายและหญิงจำต้องสมัครใจทั้งคู่ ในกฎหมายลักษณะผัวเมียมาตรา67 โดยในสมัยอดีตการหย่าร้างย่อมทำเป็นหนังสือมอบให้แก่กันระหว่างชายและหญิงที่เป็นสามีภริยากันโดยทำหนังสือต่อหน้าผู้เฒ่าผู้แก่ ย่อมถือว่าเป็นการหย่ากันโดยชอบด้วยกฎหมายในกฎหมายลักษณะผัวเมียบทที่65(old-book, หน้า50)

4.การเป็นสามีภริยาตามกฎหมายครอบครัวปัจจุบัน

การเป็นสามีภริยาตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ5 ว่าด้วยเรื่องของกฎหมายลักษณะครอบครัว ในปัจจุบันนั้นหากจะเป็นสามีภริยากันได้นั้นในปัจจุบันต้องมีการจดทะเบียนสมรสเท่านั้นจึงจะถือเป็นการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายนี้ในการสมรสคือการที่ชายและหญิงทั้ง2คนตกลงที่จะปลงใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกันฉันสามีภริยาโดยมีข้อกำหนดว่าต้องมีการจดทะเบียนสมรสเท่านั้นจึงจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายซึ่งไปจดทะเบียนสมรสกับนายทะเบียนโดยมีเงื่อนไขการสมรสตามกฎหมายนี้คือ 1.การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อฝ่ายชายปลงฝ่ายหญิงมีอายุ17ปีบริบูรณ์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1435(ธรรมนูญ, 2564, หน้า1) 2.ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายที่จะทำการสมรสกันนั้นต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะอายุครบ20ปีบริบูรณ์หากอายุไม่ครบตามกำหนดจำต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1448 โดยที่ชายและหญิงยินยอมจะเป็นสามีภริยากันโดยที่มีเงื่อนไขในการสมรสคือว่าไม่สามารถสมรสกับคนวิกลจริตหรือคนที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1449 3.ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงต้องไม่เป็นญาติสืบสายโลหิตต่อกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1450 4.ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมจะทำการสมรสกันไม่ได้เพราะถือเป็นบุตรบุญธรรมตามหลักกฎหมาย หากเป็นตามปัจเจกบุคคลนั้นย่อมเปรียบเสมือนบิดามารดากับบุตรกันโดยการทำให้เป็นหนังสือยินยอมรับบุตรบุญธรรมกันซึ่งถ้าหากทำการสมรสกันการเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมย่อมสิ้นสุดลงไปตามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตรา1451 5.ชายและหญิงจะทำการสมรสในขณะที่มีคู่สมรสอยู่แล้วไม่ได้หรือเรียกกันว่าสมรสซ้อนไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1452 ซึ่งการพิจารณาจากเงื่อนไขดังกล่าวต้องไม่ฝ่าฝืนต่อเงื่อนไขการสมรสนั้นๆและในกฎหมายครอบครัวในปัจจุบันหลักสำคัญของการสมรสนั้นคือการจดทะเบียนสมรสเท่านั้น การอยู่กินฉันสามีภริยาจึงจะถือว่าเป็นสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย หากฝ่าฝืนเงื่อนไขการสมรสถ้ามีการจดทะเบียนสมรสไปโดยฝ่าฝืนเงื่อนไขต่างๆมีผลทำให้การสมรสนั้นตกเป็นโมฆะในเหตุของการสมรสที่อายุต่ำกว่ากำหนดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย และหากฝ่าฝืนโดยการจดทะเบียนสมรสซ้อน จดทะเบียนกับคนวิกลจริตหรือจดทะเบียนโดยสายโลหิตเดียวกัน ให้มีผลของการสมรสนั้นตกเป็นโมฆะ(human.cmu.ac.th, หน้า3)เมื่อมีการสมรสเกิดขึ้นโดยการจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายอาจนำไปสู่การสิ้นสุดการสมรสเมื่อเกิดจากฝ่ายใดฝ่ายนั้นมีเหตุการณ์หย่าร้างเกิดขึ้นนั้น โดยหากสามีภริยาประสงค์สิ้นสุดการสมรสกัน กฎหมายครอบครัวก็ให้สิทธิที่จะหย่าร้างกันได้โดยยินยอมของทั้งสองฝ่ายนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1514 ซึ่งการหย่าโดยยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อพร้อมพยานทั้งสองคนหนังสือหย่าสามารถทำได้ที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักงานกฎหมาย(thailawonline.com)

5.ความสัมพันธ์ของตัวละครเอกในวรรณกรรมไทยตามกฎหมายลักษณะผัวเมียบกกฎหมายลักษณะครอบครัวปัจจุบัน

ในการสมรสของตัวละครเอกในวรรณกรรมไทยเรื่องขุนช้างขุนแผนนั้นเมื่อพิจารณาจากหน้าที่และบทบาทต่างๆของเพศชายและเพศหญิงเรื่องเด่นๆที่สำคัญที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาอีกเรื่อง คือเรื่องในการสมรสของตัวละครเอกในเรื่องขุนช้างขุนแผนนี้ด้วยซึ่งเปรียบเทียบการสมรสทั้งความเหมือนและความต่างของกฎหมายลักษณะผัวเมียบกกฎหมายลักษณะครอบครัวไว้ดังนี้คือ เมื่อกล่าวถึงเริ่มต้นการสมรสของตัวละครเอกคือนางวันทองกับขุนแผนนั้นการแต่งงานสำหรับผู้หญิงนั้น บิดามารดาก็ย่อมหวังให้ว่าบุตรสาวเมื่อถึงวัยจะต้องออกเรือนแล้วนั้นโดยการแต่งงานกับผู้ชายที่ดี การแต่งงานนั้นจึงเป็นที่สังคมมีต่อผู้หญิง

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน

ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

แม้ว่าหญิงที่ยังโสดจะเลือกคู่ที่จะชอบพอเองได้ แต่พ่อแม่เท่านั้นที่จะเป็นผู้มีสิทธิในการอนุญาตแต่งงานได้ ดังในกฎหมายลักษณะผ้าเขียวหรือพระโอยการลักษณะผ้าเขียว มาตราที่ 79 ได้บัญญัติว่า

มาตราหนึ่ง บุตรที่ทานบิดามานดา ยังมีได้ประกอบสามีภริยาให้ใช้ บิดามานดานั้นเปนอิสรแก่บุตร ถ้าชายใดพึงใจด้วยบุตรที่ทานให้ค่านับบิดามานดาตามประเพณีถ้าบิดามานดา ยกให้สามีจึงอิสรแก่ภริยา ถ้าชายมิได้ไปสู่อุปการค่านับบิดามานดาหญิง ชายลักลอบรักใคร่ทำชู้กันในสถานบ้านเรือนบิดามานดาหญิง บิดามานดาหญิงจับได้ตีโบยทำโทษชายมิได้ถึงชาติจะเอาโทษแก่บิดามานดาหญิงแล้ว พ่อแม่ญาติพี่น้องหญิงแก่ตั้งโตโดยชายใช้พี่น้องแห่งหญิงโดยพระราชกฤษฎีกา

กล่าวได้ว่าการที่ขุนแผนจะสมรสกับนางวันทองได้นั้นต้องมีการไปสู่อุปการค่านับบิดามารดาของนางวันทองซึ่งนี่นางวันทองเหลือเพียงแต่มารดาทำให้มีการไปสู่อุปการค่านับนางศรีประจันตร์ โดยต้องได้รับความอนุญาตจากมารดาตามประเพณีปฏิบัติ นอกจากนี้กฎหมายลักษณะผ้าเขียวหรือ พระโอยการลักษณะผ้าเขียวนั้น เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยอรรถคดีความต่างๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสามีภริยา ใต้ระบุงิ่งเงื่อนไขในการสู่อุปการค่านับ โดยได้รับความยินยอมจากบิดามารดาของหญิงไว้ เช่น มาตรา 102-122 ไว้ในกฎหมายนี้ด้วย ดังนั้นการสมรสระหว่างชายและหญิงจะขึ้นได้ก็ต้องได้รับความยินยอมโดยสิทธิของบิดามารดาฝ่ายหญิงที่จะยินยอมให้มีการแต่งงานหรือไม่ กฎหมายลักษณะผ้าเขียวก็ได้แบ่งภริยาออกเป็น 2 ประเภทด้วยคือ 1. เมียกลางเมืองคือ ที่เรียกว่าเมียหลวง ซึ่งภริยาที่พ่อแม่ไปสู่อุปการค่านับให้ทำพิธีแต่งงานกันอย่างถูกต้อง 2. เมียกลางนอกคือเรียกง่าย ๆ ว่าเมียช้อย (อนุภริยา) ภริยาที่มีได้ผ่านการสมรสตามพิธีแต่งงานกัน(กาญจนนา อิศราสวัสดิ์, 2528) โดยการสมรสตามแบบพิธีการทั้งนี้กฎหมายลักษณะผ้าเขียวมาตรา 102 ได้ให้สิทธิแก่ชายที่เลื่อนฐานะเมียกลางนอกคนหนึ่งหรือหลายคนขึ้นมาเป็นเมียกลางเมือง ได้โดยอาศัยเจตนาของสามี ในกรณีที่ภริยาทั้ง 2 ประเภทนี้ถ้าผลของการมีชู้นี้โทษที่จะลงแก่ภริยาทั้ง 2 จะรุนแรงเท่ากัน

ในทางกฎหมายนี้ภริยาคนแรกเป็นภริยาที่มีสิทธิจะกระทำการซึ่งผูกพันกับสามีได้ ซึ่งสามารถไว้วางใจได้ในทางปฏิบัติ เมียหลวงมักจะมีกรมรสอย่างเป็นทางการ ในขณะที่เมียช้อยนั้นมาจากการอยู่กินร่วมกันเฉยๆ สิ่งสำคัญรูปแบบของการสมรส การหมั้นตามประเพณีนั้นชายที่จะเป็นสามีจะต้องมอบขันหมากให้แก่บิดามารดาของฝ่ายหญิงเช่นนางวันทองกับขุนแผนตามกฎหมายลักษณะผ้าเขียวนี้การเป็นเมียช้อยของขุนนาง เมื่อสามีต้องโทษทางราชการ รัฐมีอำนาจเหนือทรัพย์สินและภริยาของขุนนางจะถูกริบเป็นของหลวงได้ด้วย และในการที่จะแต่งงานกันได้นั้นต้องเป็นการที่การสมรสนั้นตามกฎหมายลักษณะผ้าเขียวหญิงและชายจะเป็นสามีภริยากันโดยชอบหลายวิธีนั้นและไม่มีกำหนดให้ตนจดทะเบียนสมรสโดยมีข้อสำคัญอยู่ว่าถ้าชายและหญิงนั้นยอมเป็นสามีภริยากันและอยู่ด้วยกันโดยมีผู้รู้เห็นประจักษ์แจ้งแก่คนทั่วไปคนรอบข้างโดยที่ไม่มีการขีดช่องหรือถกเถียงกันนับว่าเป็นสามีภริยากัน ตามกฎหมายลักษณะผ้าเขียวมาตรา 119 ซึ่งถือว่าหากการสมรสจะสมบูรณ์ได้นั้นต้องได้รับความยินยอมจากมารดาซึ่งคือนางศรีประจันตร์ซึ่งเป็นมารดาของนางวันทองก่อนมีการสมรสกันเกิดขึ้นถึงจะเป็นการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีตั้งแต่อดีตที่ว่าชายจะต้องทำการส่งมอบสินสอดแก่บิดามารดาของฝ่ายหญิงด้วย

ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับศึกษาเกี่ยวกับการสมรสของนางวันทองและขุนแผนแล้วนั้นตามกำหนดลักษณะครอบครัว การหมั้นนั้นเป็นสัญญาอย่างหนึ่งที่ทั้ง 2 ฝ่าย ตกลงกันว่า ชายและหญิงคู่หมั้น จะทำการสมรสกันในอนาคต โดยการหมั้นคือวันที่ได้มีการส่งมอบสินสอดซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายให้แก่บิดามารดา หรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง เพื่อตอบแทนการที่ยินยอมให้ฝ่ายหญิงสมรสด้วย(มาตรา 1437) พร้อมทั้งสัญญาว่าจะมีการสมรสเกิดขึ้นในอนาคตด้วยพิจารณาตามพฤติการณ์ของคู่สมรสทั้งชายและหญิงด้วย การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ (มาตรา 1435) หากฝ่าฝืน การหมั้นนั้นตกเป็นโมฆะ (มาตรา 1435 วรรค 2) แต่หากเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ อายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ สามารถทำการหมั้นได้ด้วยตนเอง ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่าย ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะต้องได้รับคำยินยอมจากบิดาและมารดาหรือผู้ปกครองของทั้งสองฝ่ายด้วย

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน

ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

ซึ่งในการสมรสตามกฎหมายลักษณะครอบครัวนั้นมีเงื่อนไขที่ว่าการสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ (มาตรา 1448) โดยต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองด้วย การสมรสจะต้องเป็นการกระทำโดยสมัครใจของ ทั้ง 2 ฝ่ายหากไม่สมัครใจในการสมรส การสมรสนั้นจะเป็นโมฆะซึ่งการสมรสนั้นมีเงื่อนไขอื่นอีกตามกฎหมายลักษณะ ครอบครัว มาตรา 1448 ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากพิจารณาตามวรรณกรรมไทยเรื่อง ชุนข้างขุนแผนแล้วนั้นในสมัย อดีตสถาบันครอบครัวอยู่ภายใต้ระบบฟัวเดียวหลายเมียซึ่งในกฎหมายลักษณะฟัวเมียนี้มิได้มีบทบังคับให้จดทะเบียนสมรสแต่ อย่างใดเช่นอย่างในปัจจุบันนี้นั้นบทความฉบับนี้จึงศึกษาเกี่ยวกับการอยู่กินฉันสามีภริยาของนางวันทองและคุณแผนโดย เปรียบเทียบตามกฎหมายลักษณะฟัวเมียและกฎหมายครอบครัวในปัจจุบันซึ่งเป็นในวรรณกรรมไทยเรื่องชุนข้างขุนแผนเมื่อ เทียบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ซึ่งปัจจุบันต้องมีการสมรสและจดทะเบียนเท่านั้นจึงจะถือว่าถูกต้องตาม กฎหมายและได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในการสมรสซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันครอบครัวโดยกฎหมายไทยได้มีการรองรับ สถานะของคู่สมรสระหว่างชายและหญิงมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่สมัยอดีตที่มีกฎหมายลักษณะฟัวเมียรองรับสิทธิ เสรีภาพขั้น พื้นฐานของชายและหญิงที่จะทำการสมรสกันมากขึ้นในกฎหมายลักษณะครอบครัวในการสมรสกัน

6. ผลการศึกษา

การสมรสของตัวละครเอกในวรรณกรรมเรื่องชุนข้างขุนแผน ได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะฟัวเมียหรือพระไอยการ ฟัวเมียซึ่งตามกฎหมายนี้ได้เปิดโอกาสแก่ชายที่จะมีภริยาได้หลายคน แต่ในขณะเดียวกันกฎหมายไม่อนุญาตให้หญิงมีสามี มากกว่าหนึ่งคนได้กฎหมายจำเป็นต้องมีการจัดลำดับของภริยาไว้ด้วย ให้ไว้ในเรื่องความสัมพันธ์ของสามีภริยา โดยการสมรส ในลักษณะตามกฎหมายลักษณะฟัวเมียนั้นมีมาตั้งแต่อดีตการสมรสตามกฎหมายนี้ไม่มีการจดทะเบียนสมรสดังเช่นในปัจจุบัน แต่ไม่ได้หมายความว่าชายและหญิงได้เสียกันแล้วจะเป็นสามีภริยากันเสมอไปก็หาไม่ โดยที่การที่จะถือว่าเป็นสามีภริยากัน จะต้องประพุดตัวอย่างใดจึงจะถือว่าเป็นสามีภริยากันตามกฎหมาย ในบางบัญญัติตามกฎหมายนี้หญิงกับชายยังมีได้มีการได้เสีย กัน กฎหมายก็อาจถือได้ว่าหญิงกับชายนั้นก็ได้เป็นสามีภริยากันแล้วตามกฎหมายลักษณะฟัวเมียตามมาตรา 119 ซึ่งถือเป็นการ รับรองหรือแสดงต่อสาธารณชนว่าฝ่ายหญิงและฝ่ายชายเป็นฟัวเมียกันเกิดได้จาก การกล่าวด้วยวาจาหรือการแสดงกิริยา โดยประการนี้ถือเป็นการมีพิธีแต่งงาน ซึ่งการแต่งงานนี้กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ว่าต้องมีพิธีอย่างไรแต่หากเพียงให้เข้าใจว่าเป็น การแต่งงาน ในขณะที่บางครั้งหญิงกับชายได้เสียกัน ในทางกฎหมายนี้ก็ไม่ว่าหญิงและชายเป็นฟัวเมียกันได้ โดยเฉพาะหาก กรณีบิดามารดา หรือผู้ปกครองมิได้ยินยอม การกระทำดังกล่าวอาจเป็นการลักพาได้ ซึ่งฝ่ายชายอาจมีความผิดฐานละเมิด อำนาจอิสระของผู้ปกครอง ซึ่งได้ซึ่งถูกบัญญัติไว้ตามกฎหมายลักษณะฟัวเมียมาตรา 81, มาตรา 82, มาตรา 126 และมาตรา 135 ในการอยู่กินฉันสามีภริยานั้นในสมัยนั้นต้องเป็นที่รู้เห็นประจักษ์ต่อสาธารณชนด้วย และหากมีการขาดจากการสมรสอาจ เกิดขึ้นจากการหย่า จึงจำเป็นต้องเป็นการหย่าด้วยความสมัครใจของสามีภริยา ในกฎหมายลักษณะฟัวเมีย บทที่ 67 ให้ทั้งคู่ทำ หนังสือมองให้แก่กันและกันต่อหน้าผู้เฒ่าผู้แก่ท่านว่าสามีภริยาขาดจากกันตามกฎหมายลักษณะฟัวเมีย บทที่ 65 (มาตรา 64-74)

ในส่วนกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ตามกฎหมายลักษณะครอบครัวนั้นคือการที่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงสมัครใจมาอยู่ กินกันฉันสามีภริยาโดยไม่เกี่ยวข้องกับชู้สาวกับบุคคลอื่นใด ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงนั้นต้องมีสามีหรือภริยากันฝ่ายเดียวเท่านั้น ห้ามมีสามีหรือภริยาหลายคนเช่นกับกฎหมายลักษณะฟัวเมียได้ ซึ่งการสมรสโดยหลักถือเป็นนิติกรรมประเภทหนึ่งเมื่อมีการ แสดงเจตนาระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิงว่าจะทำการสมรสนั้นต้องได้มีการจดทะเบียนกันถูกต้องตามกฎหมายย่อมถือว่าเกิด การสมรสขึ้นตามกฎหมาย ซึ่งมีเงื่อนไขในการสมรสตามกฎหมายนี้ได้บัญญัติไว้ว่าฝ่ายชายและฝ่ายหญิงต้องมีอายุครบ 17 ปี บริบูรณ์แล้วทั้ง 2 ฝ่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1448 และเงื่อนไขอื่น ๆ อีกในการสมรส ตามประมวล

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน

ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างกฎหมายลักษณะพัวเมียกับกฎหมายลักษณะครอบครัว

กฎหมายลักษณะพัวเมีย	กฎหมายลักษณะครอบครัว
1.กฎหมายลักษณะพัวเมียเปิดโอกาสให้ชายมีภริยาได้หลายคน ได้โดยแบ่งประเภทเมียไว้ 3ประเภท คือ 1)เมียเมียกลางเมือง (เมียหลวง) 2)เมียกลางนอก(เมียน้อย และ3)เมียกลางทาสี (เมียทาส)	1.กฎหมายลักษณะครอบครัวได้ระบุว่า ชายและหญิงต้องมีสามีภริยาเพียงคนเดียว ซึ่งชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1452
2.หญิงที่อายุไม่ครบ20ปีบริบูรณ์ ยังอยู่ในภายใต้อิสระของบิดามารดาที่ต้องกระทำตามที่ บิดามารดากำหนดให้เสมอที่จะเลือกคู่ครองด้วยตัวเองโดยไม่ได้ความยินยอมจากบิดามารดาไม่ได้	2. ถ้าฝ่ายชายและหญิงจะทำการสมรสกันได้ต่อเมื่อมีอายุครบ 17ปีบริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1448 โดยต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาด้วยหรือศาลอาจออนุญาตให้ทำการสมรสก่อนก็ยอมทำได้แต่หากอายุครบ 20ปีบริบูรณ์สามารถกระทำได้ด้วยตนเองได้เลย
3.การสมรสที่เกิดขึ้นระหว่างชายและหญิงนั้นสามารถที่จะกระทำได้โดยการแสดงออกว่าเจตนาที่จะอยู่กันฉันสามีภริยากันและกระทำการจัดพิธีแต่งงานตามประเพณี โดยไม่ต้องจดทะเบียนสมรส ซึ่งฝ่ายชายต้องทำพิธีเพื่อเข้ามาสู่ขอฝ่ายหญิงจากบิดามารดาตามจารีตประเพณี	3.การสมรสที่จะเกิดขึ้นนั้นฝ่ายชายและหญิงต้องจะกระทำได้เมื่อมีการจดทะเบียนสมรสต่อหน้านายทะเบียนเท่านั้น จึงจะถือว่าเป็นสามีภริยากันอย่างถูกต้องตามกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา1457เท่านั้น
4.กฎหมายลักษณะพัวเมียได้บัญญัติข้อห้ามของการสมรสหรือข้อห้ามในการเป็นพัวเมียไว้หลายเรื่อง ดังนี้คือ 1)อายุหญิงที่จะทำการสมรสต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า12ปี 2)ห้ามมิให้พ่อแม่ พี่น้อง ปู่ย่า ตายาย น้าอา หลาน ทำชู้กัน 3)ห้ามพระภิกษุสามเณรกับหญิงเป็นพัวเมียกัน และ4) ชายจะเอาเมียคนอื่นมาเป็นเมียของตนไม่ได้	4.ในกฎหมายลักษณะนี้ก็มีข้อห้ามที่บัญญัติไว้ในเงื่อนไขการสมรสไว้หลายเรื่อง ดังนี้คือ 1)ชายและหญิงซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตกันจะทำการสมรสกันไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา1450 2)หากชายและหญิงเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถจะทำการสมรสกันไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา1449 และ3)ผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1451

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
 ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

5. เหตุการหย่าสามารถทำได้เมื่อสามีภริยาจะกระทำโดยสมัครใจทั้งคู่ โดยการทำเป็นหนังสือต่อหน้าผู้เฒ่าผู้แก่เมื่อทำแล้วถือว่าเป็นอันหย่าขาดกัน	5. เหตุการสิ้นสุดแห่งการสมรสด้วยการหย่า ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายจะต้องเป็นความยินยอมจากทั้งสองฝ่าย โดยต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน และการหย่าโดยยินยอมจะสมบูรณ์ได้เมื่อจดทะเบียนการหย่านั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1514 และมาตรา 1515
6. เมื่อมีเหตุหย่าขาดกันให้แบ่งสินสมรสเป็น 3 ส่วนด้วยกันโดยที่ชายได้ 2 ส่วนและหญิงได้ 1 ส่วน ตามกฎหมายนี้เพราะถือว่าฝ่ายหญิงเป็นผู้ดูแลทรัพย์สินทั้งหมดมาตั้งแต่เริ่มต้นการสมรส โดยฝ่ายชายมีสิทธิและอำนาจมากกว่าฝ่ายหญิง	6. เมื่อมีเหตุหย่ากันแล้วนั้น ถือเป็นกรณีสิ้นสุดการสมรส สามีและภริยาจะต้องมีการแบ่งทรัพย์สินที่เป็นสินสมรสให้แก่สามีและภริยาได้ส่วนเท่าๆกัน โดยที่การแบ่งสินสมรสนั้นให้ถือว่าทรัพย์สินนั้นยังมีอยู่ครบสมบูรณ์หากเป็นการหย่าโดยยินยอม ให้แบ่งทรัพย์สิน ณ วันที่จะทะเบียนการหย่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1532 และมาตรา1533
7. ส่วนหากมีบุตรด้วยกันนั้นถ้าตกลงกันมิได้ หากเป็นบุตรชายให้อยู่กับมารดา และหากเป็นบุตรสาวให้อยู่กับบิดา แต่ถ้าสามีมีศักดิ์นา 400ไร่ขึ้นไป สามีเป็นผู้มีสิทธิอำนาจในการเลือกบุตรได้ด้วย	7. กฎหมายนี้ได้กำหนดให้คู่สมรสสามารถทำการตกลงกันโดยทำเป็นหนังสือระบุว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตร แต่ถ้าหากไม่ได้ตกลงหรือตกลงกันไม่ได้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาดว่าบุตรจะอยู่ในอำนาจปกครองของฝ่ายใด ดังนี้ในการจดทะเบียนการหย่าจึงจำเป็นต้องตกลงกันให้ได้ว่าใครจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1520 วรรคหนึ่ง

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกฎหมายทั้ง 2ฉบับแล้วนั้นจะเห็นได้ว่ากฎหมายครอบครัวในปัจจุบันมีวิวัฒนาการที่ทำให้เกิดสิทธิหว่างชายและหญิงเพิ่มมากขึ้น ทำให้ส่งผลถึงความเท่าเทียมกันมากขึ้นตามปัจจุบันที่รัฐธรรมนูญสะท้อนให้เห็นว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันมากขึ้นเพราะตามสมัยก่อนนั้นผู้หญิงเปรียบเสมือนช้างเท้าหลังและผู้ชายเปรียบเสมือนช้างเท้าหน้ามาโดยตลอด ผู้หญิงจึงมีบทบาทเป็นผู้ตาม แต่ในปัจจุบันนี้ผู้ชายและผู้หญิงมีความเท่าเทียมกันมากขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับปี2560 มาตรา27 ในการรับรองให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน จึงเป็นการพัฒนาของสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวกับเพศว่ามีความก้าวหน้ามากขึ้นในยุคที่ชายและหญิงมีความเท่าเทียมกันและห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ดังนั้นหญิงจึงมีสิทธิและหน้าที่มากขึ้นตามมาเช่น มีหน้าที่ทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว สิทธิในการออกสิทธิและการแสดงความคิดเห็นมากขึ้นด้วย

การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 การวิจัยเพื่อความยั่งยืน
ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ หลังโควิด-19”

ข้อเสนอแนะ

ในกรณีที่มีการนำเสนอบทความเกี่ยวกับวรรณกรรมเชิงประวัติศาสตร์ ควรมีการระบุข้อความ หรือถ้อยคำในทำนองของการอธิบายเพิ่มเติมโดยหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายในอดีต เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้นทั้งในกรณีการอยู่กินร่วมกันฉันสามีภรรยา รัฐควรมีการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถสร้างครอบครัวด้วยการสมรสโดยรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่เพียงแต่การจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการอยู่กินร่วมกันฉันสามีภรรยาได้อย่างแท้จริง เพื่อให้ความคุ้มครองการเป็นสามีภรรยาในรูปแบบที่หลากหลายมากกว่าเพียงการจดทะเบียนสมรส เช่น การแต่งงานตามประเพณีวัฒนธรรม การแต่งงานตามหลักศาสนา การแต่งงานตามประเพณีปฏิบัติ เช่น การผูกข้อมือโดยผู้ใหญ่ โดยให้รับรองพฤติการณ์ดังกล่าวให้ถือเป็นหนึ่งในการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายอีกประการหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กำธร เลี้ยงสังข์ธรรม(บรรณาธิการ), กฎหมายตราสามดวงฉบับพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง แก้ไขปรับปรุงใหม่, สถาบันปรีดี พนมยงค์, 2548
- ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). กฎหมายตราสามดวง : หน้าต่างสังคมไทย. สำนักพิมพ์: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- สุวิทย์ อิศาศาสตร์. (2558). พระไอยการลักษณะผัวเมีย:ความไม่เท่าเทียมของหญิงชายไทยก่อนปฏิวัติ2475 URL: <http://suwit-history.blogspot.com/2015/09/2475.html>
- พระอัยการลักษณะผัวเมีย. (2553). คำอธิบายกฎหมายอัยการลักษณะผัวเมียLaw103-5. URL: [http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW103\(50\)/LW103-5.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW103(50)/LW103-5.pdf)
- กมลพร กัลยาณมิตร. จันทรเกษมสาร.ปีที่ 20 ฉบับที่ 38 (2557).ความเสมอภาคหญิงชายในระบบราชการไทย : ความแตกต่างหรือความเหมือนในการบริหาร
- นางสาวอภิวันต์ อุดลยพิเชษฐ. (2555). สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายไทยในอดีต : ภาพสะท้อนจากวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน URL : http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/thapra/Apiwan_Adulyapichet/fulltext.pdf
- ธรรมนิติ. (2564). ลงวันที่07 ตุลาคม 2564. กฎหมายครอบครัว การหมั้น การสมรส URL : <https://www.dharmniti.co.th/engagement-rule-family/?fbclid=IwAR224C5WUo7atjALphT5F6r2m2yq8kWlmpGOHpHzGzuOS4r1U11kzd7MFY>
- สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์, (2563). กฎหมายประมวลแพ่งและพาณิชย์. (พิมพ์ครั้งที่22). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมใจ แซ่ฮ้อ
- พิชัย นิลทองคำ, (2561). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ5 ว่าด้วยครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- King Prajadhipok Study, (2553). กฎหมายลักษณะผัวเมีย พ.ศ.2473 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมในสมัยรัชกาลที่ 7 :จุดเริ่มต้นของสถานะภรรยาสมัยปัจจุบัน. URL : <http://kingprajadhipokstudy.blogspot.com/2010/06/2473.html>
- ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช, (2563), หลักกฎหมายครอบครัว, (พิมพ์ครั้งที่20)
- ณัฐระวดี ภัทราคม, (2553), การสมรสและการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว URL : <http://www.human.cmu.ac.th/home/hc/ebook/006203/006203-03-01.pdf>